



EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE OF
ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel +372 681 4650 fax +372 667 8399 E-mail eki@ki.ee

Eesti teraviljaturg 2004

Tallinn
Juuni 2005

Vastutav täitja: Katrin Nittim

Töö tellija: Põllumajandusministeerium

Eesti Konjunktuuriinstituut
Rävala 6, 19080 Tallinn
Tel 681 4650
Fax 667 8399
E-mail: eki@ki.ee
<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunktuuriinstituut

Sisukord

Sissejuhatus	5
Teravilja tootmine	7
Teraviljasaaduste tootmine ja tarbimine	8
Väliskaubandus	11
Hinnad	14
Maailmaturg	18
Kokkuvõte.....	21
Lisad.....	22

Sissejuhatus

Töö eesmärgiks on anda ülevaade Eesti teraviljasektori arengust 2004. aastal ja arengutrendidest lähitulevikus seostatult Euroopa Liidu ja maailmaturu arengutega.

Töös analüüsitakse:

- teravilja kasvupindasid, saake ja saagikust ning nende muutusi;
- teraviljatoodete tootmist ja tarbimist;
- teravilja kokkuostuhindade, teravilja ja –toodete ekspordi- ja impordihindade ning teraviljatoodete jaehindade muutusi;
- teravilja ja -toodete väliskaubandust riigiti ja tooteliigiti;
- teraviljaturu olukorda ja prognoose EL-s ja maailmas.

Töös on kasutatud ESA põllumajanduse, tööstuse ja väliskaubanduse statistika andmeid ja EKI vaatluste ja tarbijaküsitluste andmeid. Euroopa Liidu ja maailmaturu ülevaadete koostamisel on kasutatud: Euroopa Komisjoni raporteid ja memosid, Saksamaa ZMP ja EL erinevate riikide hinnaraporteid.

Töö maht on 34 lehekülge.

Kokkuvõte

Teravilja **kasvupind** oli Eestis 2004. aastal 265,7 tuhat ha. Esialgsete hinnangute kohaselt oli teravilja **kogusaak** 599,7 tuhat tonni, mis võrreldes 2003. aastaga tähendab 18,6%-list kasvu. Vaatamata 2004. aasta sügise keerulisele koristustingimustele kujunesid keskmised **saagikused** suhteliselt kõrgeteks ja sellest tingituna on ka saagid korralikud. Võrreldes 2003. aastaga suurenesid kõigi viljade saagid peale rukki, mille saak oli eelmisest aastast 15,5% väiksem. Oodatust paremaks osutus ka vilja kvaliteet.

Teraviljatööstuses vähenes 2004. aastal nii nisu- kui rukkijahu tootmine ning ka leiva ja saia tootmine. Võrreldes eelneva aastaga suurenes veidi jahust kondiitritoodete valmistamine, ligi viiendiku võrra aga jõusööda tootmine ja tangainete toodangut peaaegu kahekordistati. Kui söötade toodangu kasv on tingitud põllumajandusloomade arvu kasvust, siis teraviljast toiduainete toodangu languse põhjuseks on teraviljatoodete **tarbimise** järjekindel vähenemine. ESA pereuuringute andmeil on teraviljatoodete ostukogus ühe pereliikme kohta aastas ümberarvestatuna teradesse vähenenud 104 kg-lt 1997. aastal 78 kg-le 2004. aastal. Eesti kuulub koos Iirimaa ja Rootsiiga kõige väiksemate teraviljatoodete tarbijate hulka EL-s (alla 100 kg inimese kohta).

2004. aastal imporditi Eestisse teravilja ja teraviljasaadusi (ümber arvestatuna teraks) 182 tuhat tonni 811,2 miljoni krooni väärtuses. Võrreldes 2003. aastaga kasvas **impordikäive** 11%. Samal ajal oli ekspordikäive 82,8 miljonit krooni, see on 31% suurem kui 2003. aastal, mis ühtlasi tähendab kalendriaasta arvestuses teravilja ja teraviljasaaduste väliskaubanduse negatiivse saldo vähenemist.

Teravilja **koguselises impordis** vähenes 2004. aastal nisu import võrreldes 2003. aastaga 37%, nisujahu import suurenes aga 86%. Odra ja kaera impordikogused, mis 2003. aastal olid väga väikesed, suurenesid 2004. aastal vastavalt 4,8 korda ja 2 korda.

Kui 2003. aasta esimesel poolaastal olid peamised teravilja **impordimaad** Eesti jaoks Ukraina ja Venemaa, nisu osas ka Läti ja Leedu, siis 2004. aastal osteti teravilja valdavalt EL riikidest, täpsemalt Lätist, Leedust, Soomest ja Saksamaalt.

2003. aastal alanud teravilja hinnatõus Euroopas jätkus kuni 2004. aasta suveni. See tingis nii toidu- kui söödaviljade **kokkuostuhindade** tõusu ka Eestis. Hinnatõus jätkus kuni 2004. aasta kevadsuveni, mil seoses 2004. aasta heade viljasaakidega Euroopas algas pikemaajalisem hinnalangus. Hinnad langesid kuni 2004. aasta sügiseni ning aasta lõpus ja ka 2005. aastal on püsinud suhteliselt stabiilsed. 2004. aasta keskmised teravilja kokkuostuhinnad olid oluliselt kõrgemad 2003. aasta keskmistest. Eelnevast aastast kõrgemad olid ka aasta keskmised **impordihinnad**. Samas olid keskmised impordihinnad kõrgemad ka kohalikest kokkuostuhindadest.

2004. aastal pöördusid Eestis tõusule ka teraviljatoodete **jaehinnad**.

2004. aasta **rekordilistest saakidest maailmas** tingitud ülepakkumine on põhjustanud teraviljahindade languse ja püsimise madalal tasemel ning suure surve sekkumisostudele. Siit omakorda on tekkinud probleemid sekkumisvarude ladustamisega.